

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (HE 241/2020 vp)

Suomen Yrittäjien näkökulma

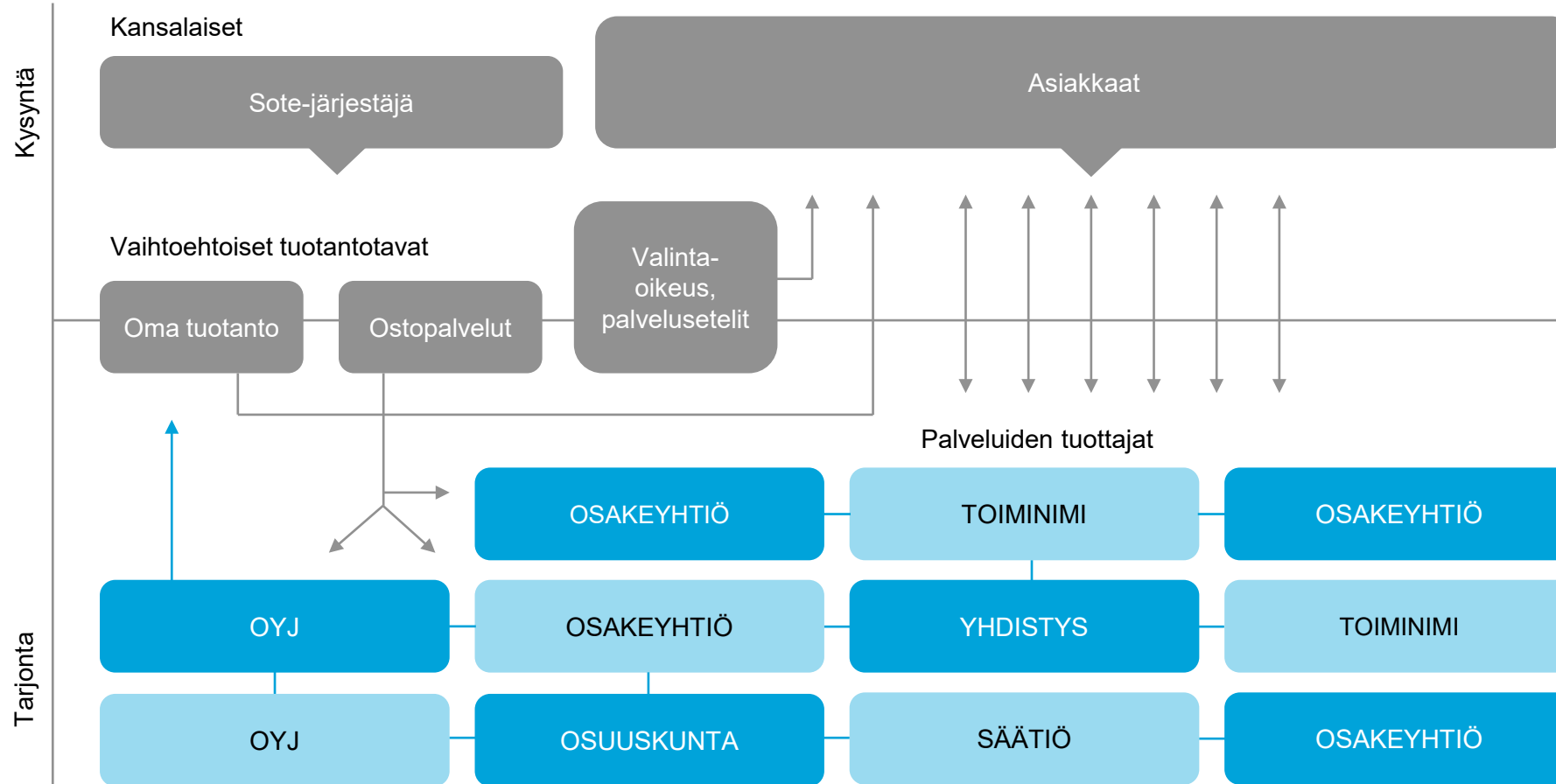
YRITTÄJYYDEN
PUOLESTA

Yksityisen sote-toimialan koko on iso

- Julkisen palvelutuotannon lisäksi on iso joukko yksityistä palvelutuotantoa
- Sote-alan yrityksiä on 18 197
- Niistä neljä viidestä on enintään neljän hengen yrityksiä
- Soteen käytetään 20-24 mrd euroa vuodessa
- Palveluseleiden osuus soten käyttömenoista on vain noin 1%.
- Sote-sektorilla työskentelee 400 000 henkilöä, joista n. 80 000 työskentelee yksityisellä sektorilla
- Sote-käsi pari en tulevina vuosina yli 200 000 henkilöä
 - Kaikkia soten parissa työskenteleviä tarvitaan
- Julkinen sektori tarvitsee jatkossakin yksityisen sektorin kumppanikseen

Yrittäjien tavoite on monituottajamalli

Yrittäjät

SUOMEN YRITTÄJIEN ESITYKSET

Järjestämislaissa järjestäjä - ja tuottajatoimintojen eriyttäminen

- Lakiesityksessä maakunta voi erottaa järjestämisen ja tuottamisen
 - Tämä on erotettava velvoittavasti lainsäädännössä
 - Huomioitava myös palvelustrategioita laadittaessa
- Mahdollistaa rationaaliset päätökset siitä tuottaako hyvinvointialue palvelut itse vai hankkiiko ne ulkopuolisilta toimijoilta
- Mahdollistaa monituottajamallien kehittämisen ja hyödyntämisen

Järjestämislain osaksi velvoittava kustannuslaskennan malli

- On luotava malli, joka mahdollistaa palvelutuotannon yksikköhintojen vertaamisen
- Yhteinen kustannuslaskennan malli hillitsee palveluista aiheutuvaa kustannusten nousua
- Mahdollistaa hyvinvointialueiden välisten tuotantokustannusten ja kustannusvaikuttavuuden vertailun
- Mahdollistaa julkisen ja yksityisen palvelutuotannon yksikköhintojen vertaamisen
- Mahdollistaa palvelusetelien ja henkilökohtaisten budjettien todellisten arvojen määrittämisen
 - Yhteinen etu: Ei alihintaisia palvelusetelejä

Palvelustrategian kirjausten tulee tukea monituottajuutta

- Palvelustrategiassa pitää olla tavoitteellisia kirjauksia siitä, kuinka hyvinvointipalveluiden palvelurakennetta kehitetään ja aidon monituottajamallin rakentumista edistetään
 - Esimerkiksi palveluseteleiden käyttöä lisätään huomattavasti
 - Palvelustrategian on toteutettava hankintalain henkeä ja tavoitteita
- Hankintojen perusteluvollisuus siitä, miksi hankitaan yksityistä palvelutuotantoa oman tuotannon sijaan, tulee poistaa
 - Valitusoikeuden rajaaminen tältä osin tulee myös poistaa
 - Vastoin hyvän hallinnon periaatteita
- Palvelustrategiassa pitää olla kirjaus pk-yritysten mahdollisuudesta menestyä tarjouskilpailuissa hankintalain hengen mukaisesti, esim. osatarjousten jättämismahdollisuus
 - Palvelustrategian valmistelussa on oltava mukana keskeisten sidosryhmien edustajat, myös yrittäjien edustajia

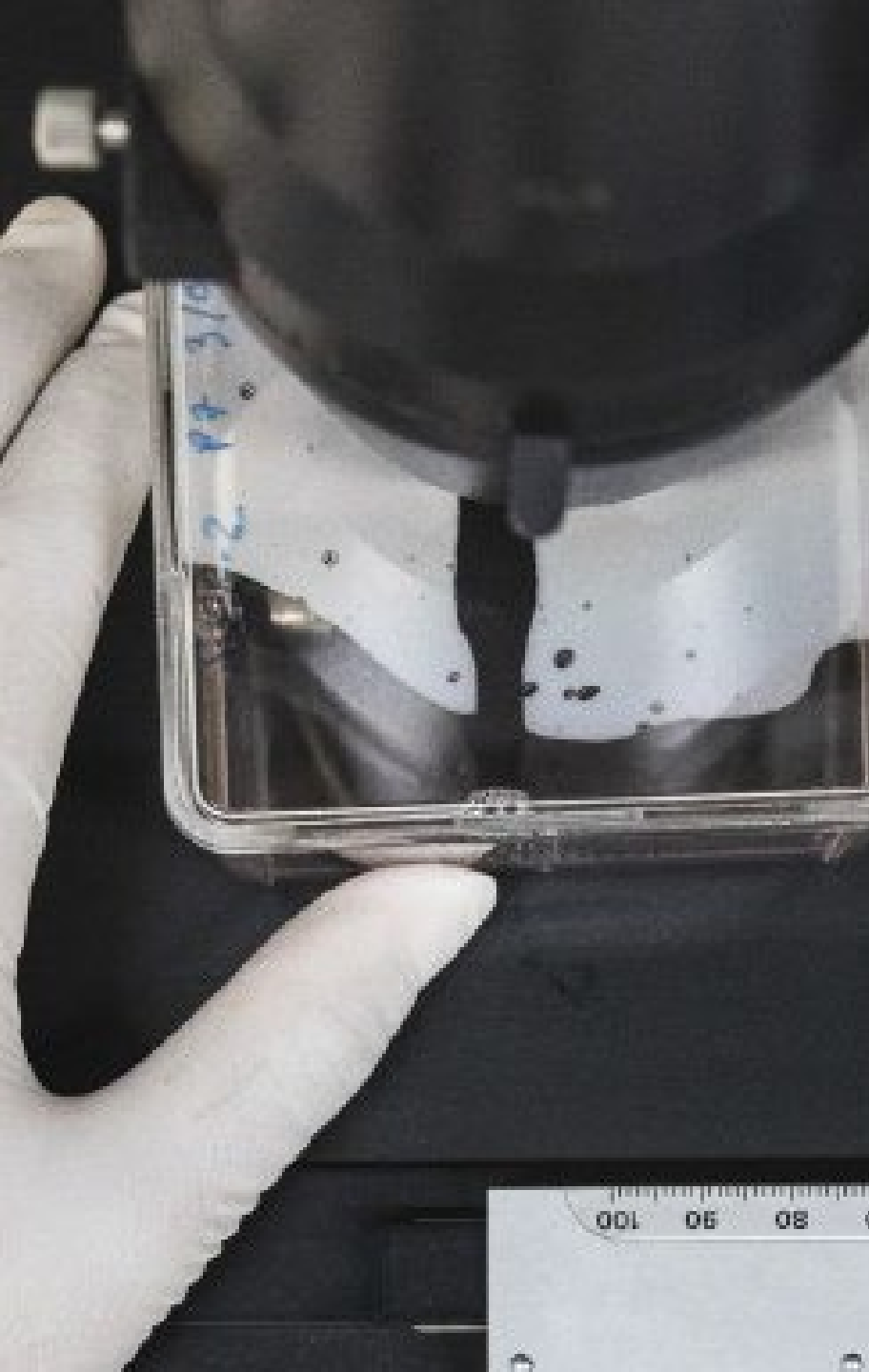
Palvelusetelistä palveluiden saatavuuden turvaava väline

- Palvelusetelien avulla varmistetaan pääsy hoitoon hoitotakuuajkojen puitteissa
 - Jos hyvinvointialue ei saavuta kyseisiä määräaikoja, on sen tarjottava palveluseteli
- Aukkaille pitää turvata mahdollisuuksia valita palveluseteli tai henkilökohtainen budjetti aina, kun se on tarkoituksenmukaista
 - Näin voidaan parantaa asiakkaiden/potilaiden mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, mistä tarvitsemansa hoidon tai hoivan hakee
- Palvelusetelin arvo pitää määritellä hyvinvointialueen oman tuotannon kustannuksia vastaavaksi
- Henkilökohtainen budjetti (=”palvelusetelivariaatio”) soveltuu erityisen hyvin paljon ja monipuolisesti erilaisia palveluja tarvitsevalle

Vähäriskinen liiketoiminta tulee kieltää

- Hyvinvointialueen/maakunnan mahdollisuus vähäriskiseen liiketoimintaan tulee kieltää
 - Syntyy uusi usean maakunnan kattava liiketoiminta, joka syö tilaa yksityisiltä markkinoilta
 - Estää uusien innovaatioiden synnyn
 - Mahdollistaa julkisen ja yksityisen osakeyhtiön epäyhdenvertaisen kohtelun
 - Hyvinvointialueella oltava velvollisuus ostaa markkinoilta sellainen toiminta, jota markkinoilla jo on, ja siten tuettava uuden markkinan ja kilpailun syntymistä

Palveluntuottajille tasapuoliset toimintaedellytykset

- Palveluntuottajien mahdollisuutta organisoida tuotantonsa tarkoituksenmukaisella tavalla ei saa perusteettomasti rajata
 - Alihankinta-, ketjuttamis- ja kuoriorganisaatorajaukset ja -kiellot on poistettava
- Pk- ja mikroyritysten toimintaedellytyksiä ja menestymismahdollisuuksia tarjouskilpailuissa tulee vahvistaa
 - Palveluntuottajien mahdollisuutta organisoida toimintansa ei saa rajata
 - Osatarjousten jättämismahdollisuus turvattava
- Julkisia ja yksityistä osakeyhtiöitä on kohdeltava yhdenvertaisesti, ja niiden tulee voida tehdä samoja tehtäviä, esim. anestesiassa annettavat hoidot.

POIMINTOJA

Hyvinvointialueen riittävän oman tuotannon vaatimus

- Vaatimus hyvinvointialueen riittävästä omista resursseista rajoittaa hyvinvointialueen mahdollisuuksia organisoida tuotantonsa tarkoituksenmukaisella tavalla
- Rajoittaa merkittävästi hyvinvointialueen mahdollisuuksia käyttää ostopalveluita tai palveluseteliä
- Riittävän oman tuotannon vaatimus aiheuttaa lisäksi ylikapasiteettia päivystysvalmius-vaatimuksen vuoksi, koska sitä ei voi täydentää ostamalla ulkoa.
 - Lakiesitys mahdollistaa ainoastaan hyvin kapean sektorin ulkoistukseen (esim. oikomishoito tms)
 - Hyvinvointialueella tulee olla omaa tuotantoa vähintään 51 %

Yksityistä sektoria koskevat organisointirajoitukset: Kuoriorganisaatiokiello

- Hyvinvointialue ei voi ostaa palvelua organisaatiolta, jotka toimivat kuoriorganisaatiomuodossa (joka on nykyinen yleinen organisointitapa)
 - Nykyiset ostopalvelut purkautuvat siirtymäsäännösten jälkeen
 - Hyvinvointialue ei voi ostaa, jos niiden organisaatiomuotona on lakiesityksen mukainen kuoriorganisaatio
 - Yrityksellä tulee olla omilla palkkalistoillaan vakituista henkilökuntaa yli puolet eli 51 prosenttia hyvinvointialueelle tuottamastaan palvelusta
 - Monet kunnat ja sairaanhoitopiirit ostavat nykyään palveluita yksityisen sektorin palveluntuottajilta, mutta jatkossa tämä ei ole mahdollista
 - Hyvinvointialue (nykyään kunta) vastaa työterveyshuollon palveluiden järjestämisestä alueensa työntäjille, ja SOTE100- esitys sisältää esityksen, jonka mukaan hyvinvointialueen tulee järjestää työterveyshuollon palveluita yhtiömuodossa (yhtiöittämisvelvollisuus)

Yksityistä sektoria koskevat organisointirajoitukset: Alihankintaa ja sen ketjutusta koskeva kielto

- Yksityisellä palveluntuottajalla tulee olla oikeus organisoida palvelutuotantonsa haluamallaan tavalla.
 - Lakiesitys johtaa siihen, että yksityisen palveluntuottaja käyttää alihankkijaa, mutta alihankkija ei saa käyttää alihankkijaa.
 - Varsinkin pienempien toimijoiden kannalta alihankinnan ketjuttamiskielto on murskaava, koska se on ollut monin paikoin tapa toimia ja menestyä tarjouskilpailuissa.
- Alihankintaa ja alihankinnan ketjutusta koskevat kiellot rajoittavat ja käytännössä estävät erityisesti pienempien yritysten mahdollisuudet tuottaa palveluita hyvinvointialueelle.
 - Pienempien yritysten keino menestyä kilpailutuksissa perustuu sille, että yksityisellä toimijalla on sijaisena toinen yritys, joka toimii tällöin toisen alihankkijana.
 - Koska kyseessä on pieni yritys, on alihankkijan varmistettava mahdollisuutensa tuottaa palvelu käyttämällä edelleen alihankkijaa. Tämä on lakiesityksessä kielletty. Alihankinta on normaali, joustava ja varsin yleinen tapa toimia, ja sen tulee voida jatkua.
- **Suomen Yrittäjien esitys: Poistetaan alihankintaa ja sen ketjutusta, sekä kuoriorganisaatiota koskevat rajoitukset**

Miten esitys ohjaa asiakkaan käyttäytymistä?

- Käyttäjän näkökulmasta lakiesityksen tarkoituksena on ohjata asiakasta käyttämään julkisen sektorin palveluita.
 - Asiakas saa valita julkisten terveysasemien välillä, mutta ei yksityisen palveluntuottajan palveluita. Asiakas voi myös valita palvelusetelin, mikäli sellainen on tarjolla.
- Valintaoikeuden puute on jo nyt johtanut siihen, että kansalaiset ovat alkaneet etenevässä määrin ostaa terveysvakuutuksia.
- Valintaoikeuden puute aiheuttaa
 - terveysvakuutusten lisääntymistä
 - potilasdirektiivin tuoma mahdollisuus käyttää yksityisen sektorin tarjoamaa terveydenhuoltoa muissa EU-maissa julkisen asiakasmaksun hinnalla tulee lisääntymään.
- Esitys ohjaa kansalaisia terveysvakuutusten piiriin ja sekä hakemaan palveluita muista EU-maista.
- Asiakkaan valintaoikeus puolestaan ohjaisi asiakkaan käyttämään kotimaista palvelutuotantoa.
- **Suomen Yrittäjien esitys: Toteutetaan asiakkaan valintaoikeus**

YRITTÄJYYDEN
PUOLESTA